

Yngleregistreringer av jerv i Norge i 2004

Henrik Brøseth
Roy Andersen

Nasjonalt overvåkingsprogram for store rovdyr

NINA Minirapport er en enklere tilbakemelding til oppdragsgiver enn det som dekkes av NINAs øvrige publikasjonsserier. Minirapporter kan være notater, foreløpige meldinger og del- eller sluttresultater. Minirapportene registreres i NINAs publikasjons-database, med internt serienummer.

LAGSPILL

ENTUSIASME

INTEGRITET

KVALITET

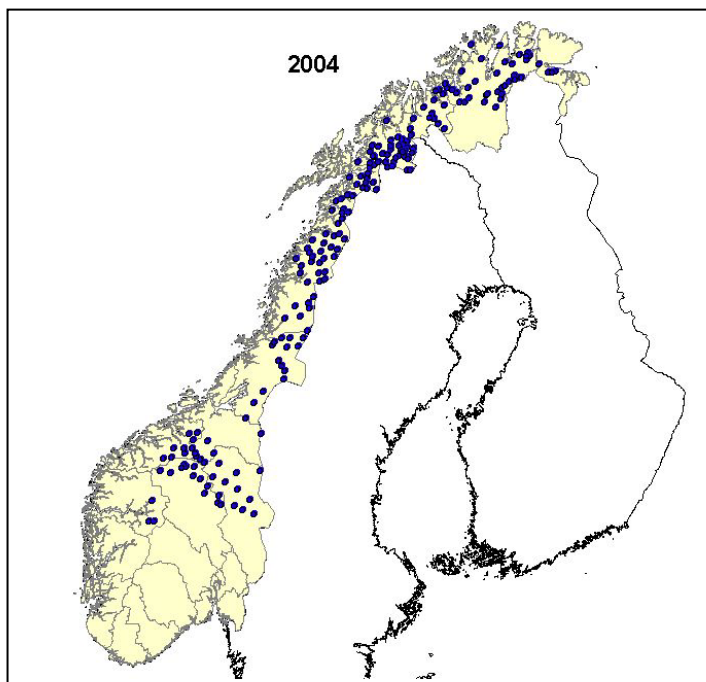
På landsbasis har det i år blitt dokumentert eller antatt 47 ynglinger av jerv innenfor det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr. I Sør-Norge ble det påvist 26 ynglinger som er det høyeste antall registrerte ynglinger i nyere tid i denne landsdelen.

Datagrunnlaget

I år ble det utsendt i alt 186 registreringsskjema for kontroll av tidligere kjente ynglelokaliteter hos jerv fra det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr. Disse ble distribuert til regionale koordinatorene i Statens naturoppsyn (SNO) som vist i **tabell 1**, og danner grunnlaget for yngleregistreringene av jerv i 2004.

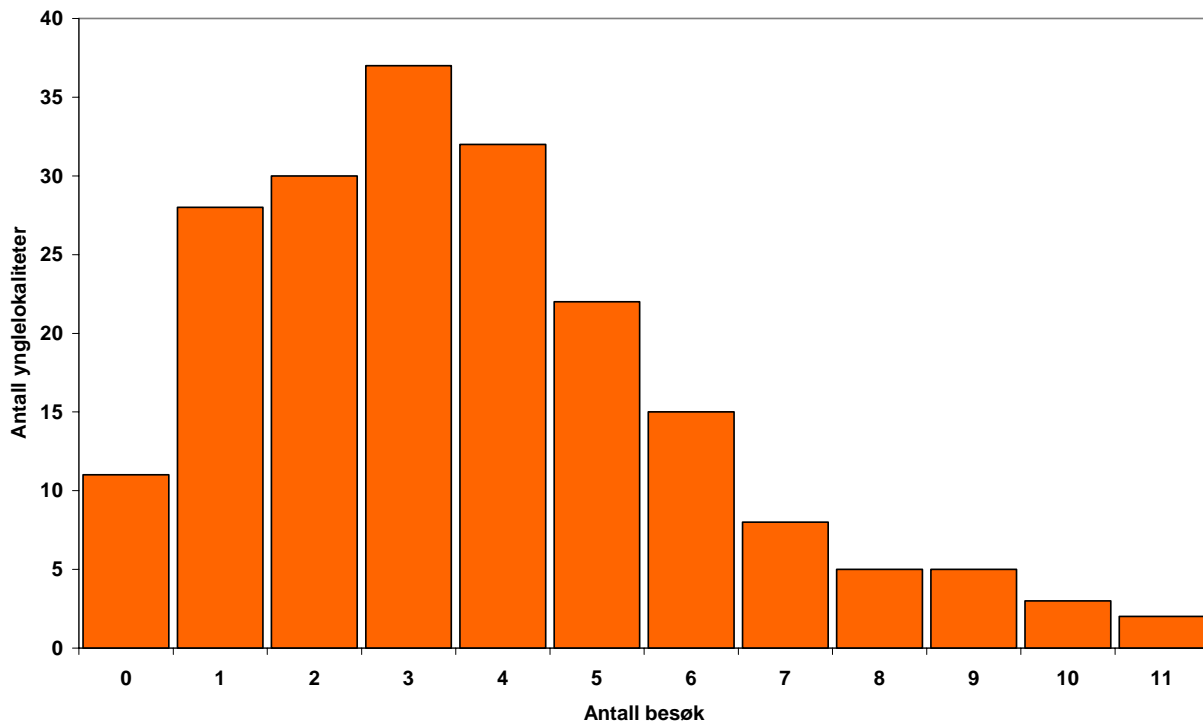
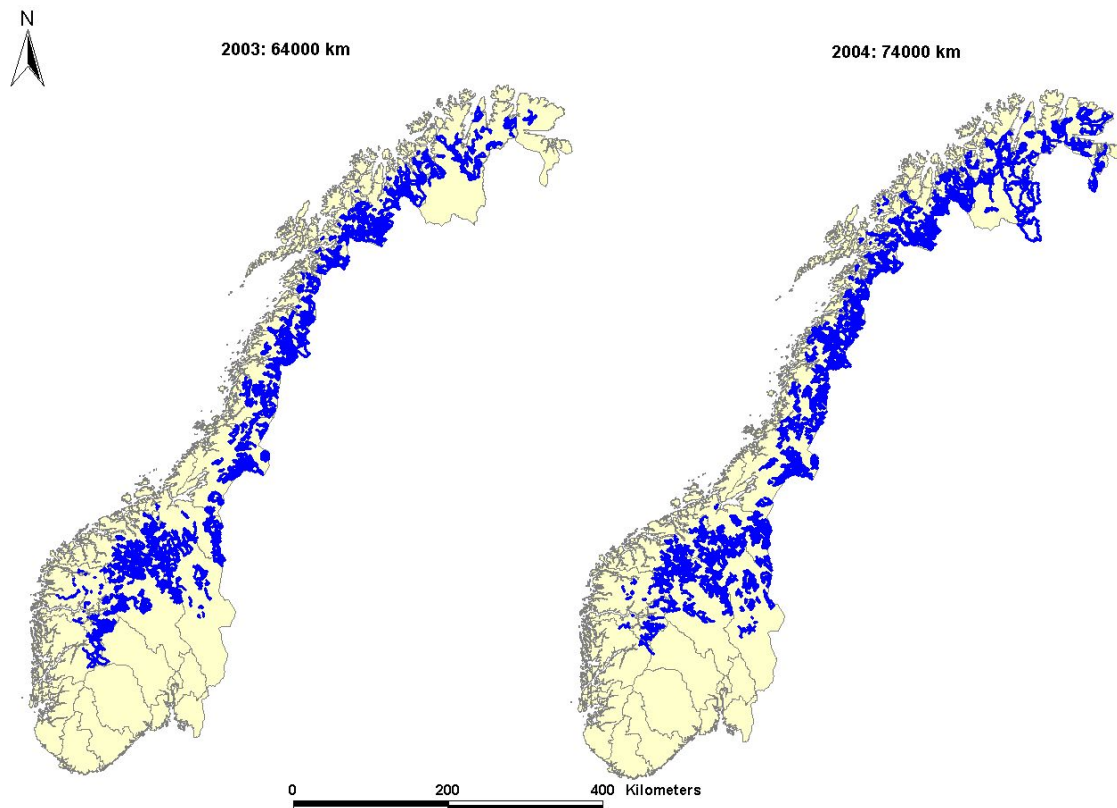
Tabell 1. Oversikt over utsendte registreringsskjema for kontroll av tidligere kjente ynglelokaliteter hos jerv i det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr i 2004.

Fylke	Antall skjema utsendt
Finnmark	39
Troms	49
Nordland	50
Nord-Trøndelag	13
Sør-Trøndelag	7
Møre og Romsdal	7
Oppland	12
Hedmark	7
Sogn og Fjordane	2
Sum	186

Fra regionalt nivå har det praktiske arbeidet med kontroll av kjente ynglelokaliteter blitt utført av Statens Naturoppsyn (SNO) eller delegert til lokalt nivå, hvor bla Statskog ved Fjelltjenesten, Fjellstyrer, Bygdeallmenninger, lokale rovviltkontakter og privatpersoner med spesialkompetanse har vært det utøvende leddet i overvåkingen. Registreringspersonell har i 2004 foretatt 720 besøk av kjente ynglelokaliteter av jerv i Norge (739 i 2003, 591 i 2002). Dette tilsvarer et snitt på 3,6 besøk på hver ynglelokalitet (**figur 1**, 3,9 i 2003, 3,5 i 2002). I tillegg til kontroll av kjente lokaliteter har det blitt lagt ned en betydelig innsats i leting etter "nye" ynglelokaliteter.

Også i år er det gjennomført en systematisk registrering av fordelingen av leteinnsatsen. Dette har skjedd ved at registreringspersonellet har dokumentert egen leteinnsats (snøscooter, ski, truger m.m.) ved bruk av GPS-mottaker eller kartkopier med inntegnede løyper. Ved bruk av GPS blir sporløypa lagret i GPS'en (track-log), overført til en PC og oversendt til det nasjonale overvåkingsprogrammet. Personell som ikke har brukt GPS har tegnet inn sine sporløyper på kartkopier og oversendt disse til overvåkingsprogrammet. Her har disse manuelt blitt digitalisert og systematisert sammen med GPS-sporløypene. Ved å sammenstille dette på digitale kart er det utarbeidet en detaljert oversikt over hvor registreringene har vært gjennomført (**figur 2**). I alt summerer den registrerte innsatsen seg til 74000 km (**tabell 2**).

Figur 1. Fordelingen av antall besøk på kjente ynglelokaliteter av jerv i Norge i 2004.**Figur 2.** Geografisk fordeling av innsatsen ved yngleregistrering av jerv i Norge i 2003 og 2004.

Tabell 2. Overvåkingsinnsats (km) registrert med GPS og kartkopier i forbindelse med yngleregistrering av jerv i Norge i 2004.

Fylke	Kart (km)	GPS (km)	Total (km)	%GPS
Finnmark	0	12165.2	12165.2	100
Troms	146.9	13360.6	13507.5	99
Nordland	345.7	19576.6	19922.3	98
Nord-Trøndelag	0	5272.3	5272.3	100
Sør-Trøndelag	0	4240.5	4240.5	100
Møre og Romsdal	160.8	4210.7	4371.5	96
Oppland	1307.7	5780.1	7087.8	82
Hedmark	0	4444.7	4444.7	100
Sogn og Fjordane, Hordaland og Buskerud	0	2996.1	2996.1	100
SUM	1961.1	72046.8	74007.9	97

Sammenlignet med fjoråret er det i år en økning på ca 15% i den registrerte innsatsen. Denne økningen skyldes i hovedsak en vesentlig økning i Finnmark i forhold til tidligere år. Det forholdet som trolig har bidratt mest til økningen i dette fylket i år er at registreringspersonellet i større grad har loggført sine turer og rapportert dem inn til overvåkingsprogrammet. Den registrerte leteinnsatsen på landsbasis må sees på som et minimum, spesielt i forhold til at tekniske problemer med GPS-utstyret kan ha medført tap av noe data.

I tillegg til datagrunnlaget fra overvåkingen av ynglelokaliteter er det i oppsummeringen av antall ynglinger av jerv i Norge i 2004 gjennomgått det innkomne fallvilt og jaktmaterialet på jerv fra sesongen 2004. Materialet er også vurdert opp i mot alle registrerte synsobservasjoner av flere jerver i lag siden 1. juni 2004 med tanke på mulige familiegrupper (Rovbase 2.5 pr. 28.09.2004). Det var registrert 4 observasjoner av tise og/eller valper som per dato var antatte eller dokumenterte i Rovbasen. Alle disse verifiserte synsobservasjonene knyttes til tidligere kjente ynglelokaliteter. En av de verifiserte synsobservasjonene knyttes til en lokalitet som fra før hadde status antatt (NOP-011). Tre av de verifiserte synsobservasjonene medførte oppjustering av status på to lokaliteter fra ingen yngling til dokumentert (NSF-001 og NNO-012). Eventuelle andre synsobservasjoner av familiegrupper i sommer og høst som per dato ikke er innrapportert og vurdert kan gi en økning i det endelige antallet ynglinger for 2004.

Resultater

Resultatene fra årets yngleregistreringer viser at det på landsbasis er dokumentert eller antatt yngling av jerv på 47 lokaliteter. Det er dokumentert eller antatt yngling på 21 lokaliteter i fylkene fra Nord-Trøndelag og nordover (**tabell 3, figur 3**), mens det i Sør-Norge er dokumentert eller antatt yngling på 26 lokaliteter (**tabell 3, figur 3**).

Ved behandlingen av den nye stortingsmeldingen for rovvilt (St.meld. nr 15 (2003-2004) Rovvilt i norsk natur) ble det vedtatt åtte forvaltningsregioner for rovvilt i Norge: Region 1 – som omfatter Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland og Vest-Agder, Region 2 – som omfatter Aust-Agder, Telemark, Buskerud og Vestfold, Region 3 – som omfatter Oppland, Region 4 – som omfatter Østfold, Oslo og Akershus, Region 5 – som omfatter Hedmark, Region 6 – som omfatter Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag, Region 7 – som omfatter Nordland, og Region 8 – som omfatter Troms og Finnmark (**figur 5**). Vi har ved årets rapportering av ynglinger hos jerv fordelt ynglingene på de åtte ulike regionene og estimert bestandsstørrelsen på våren basert på minimum antall ynglinger i perioden 2002-2004 (**tabell 4, figur 5**). Utviklingen i minimum antall ynglinger i perioden 1999-2004 i de ulike regionene er vist i **figur 4**. Basert på minimum antall ynglinger i perioden 2002-2004 er bestanden av jerv i Norge estimert til 264 voksne individer våren 2004 (**tabell 4**).

Tabell 3. Oversikt over status i 2004 på ynglelokaliteter hos jerv registrert i det nasjonale overvåkingsprogrammet for store rovdyr.

Fylke	Status på ynglelokalitet					Sum
	Dokumentert yngling	Antatt yngling	Usikker yngling	Ingen yngling	Ikke kontrollert	
Finnmark	0	1	6	28	4	39
Troms	2	6	2	35	5	50
Nordland ^{a)}	3	7	1	41	1	53
Nord-Trøndelag	2	0	0	11	0	13
Sør-Trøndelag	0	3	0	5	0	8
Møre og Romsdal	0	4	0	4	0	8
Oppland ^{b)}	5	1	0	6	0	12
Hedmark ^{c)}	5	5	0	1	1	12
Sogn og Fjordane ^{d)}	3	0	0	0	0	3
SUM	20	27	9	131	11	198

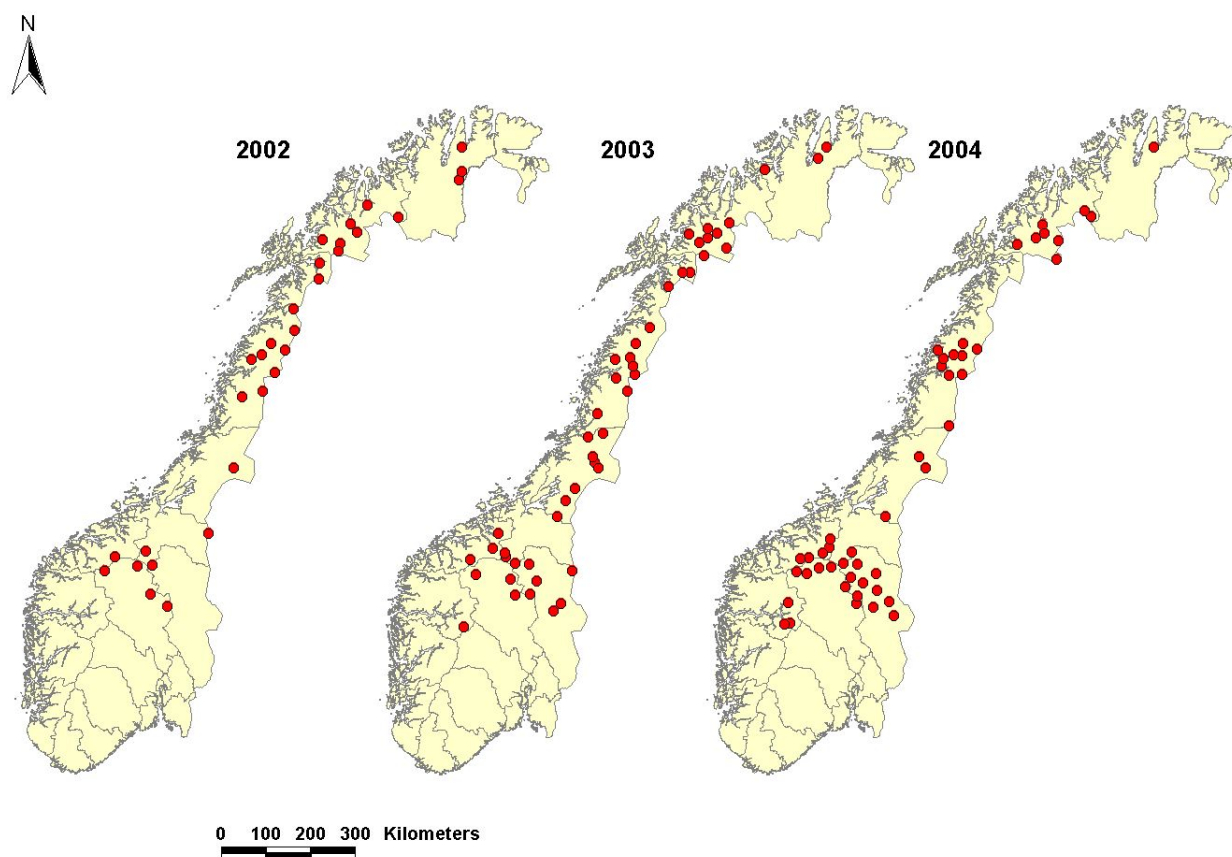
a) - Inkludert en dokumentert ynglelokalitet hvor to unger er avlivet.

b) - Inkludert en dokumentert ynglelokalitet der ei tispe ble skutt på revåte der 2 valper måtte avlives.

c) - Inkludert en dokumentert ynglelokalitet hvor tispe og 2 unger er avlivet.

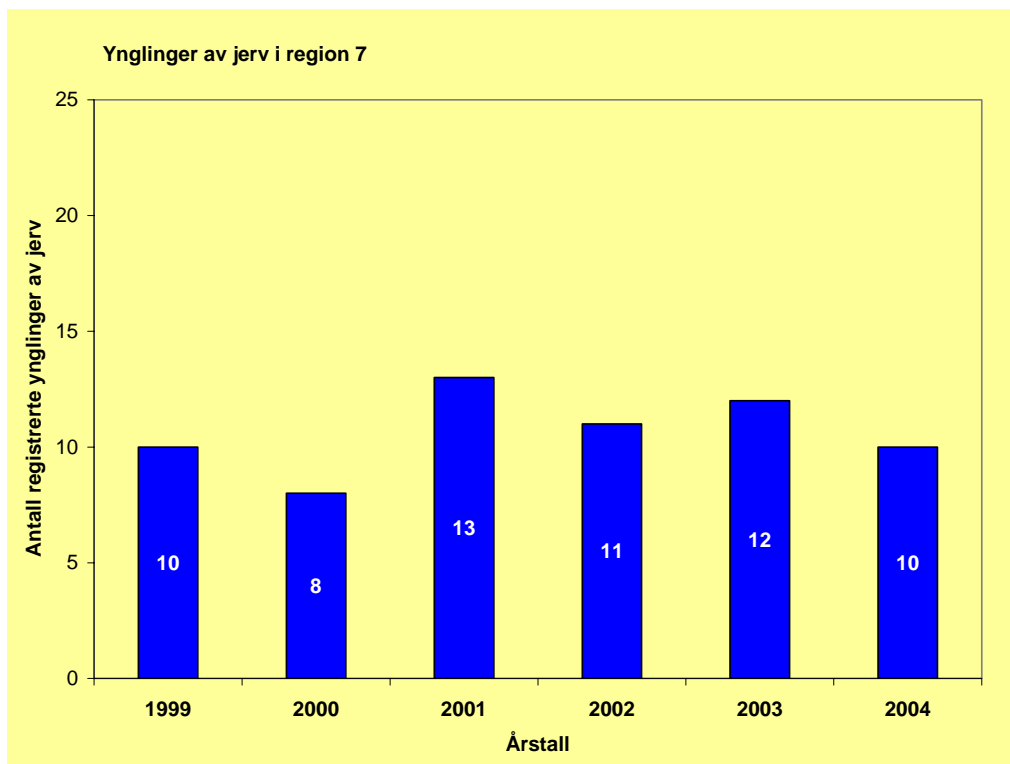
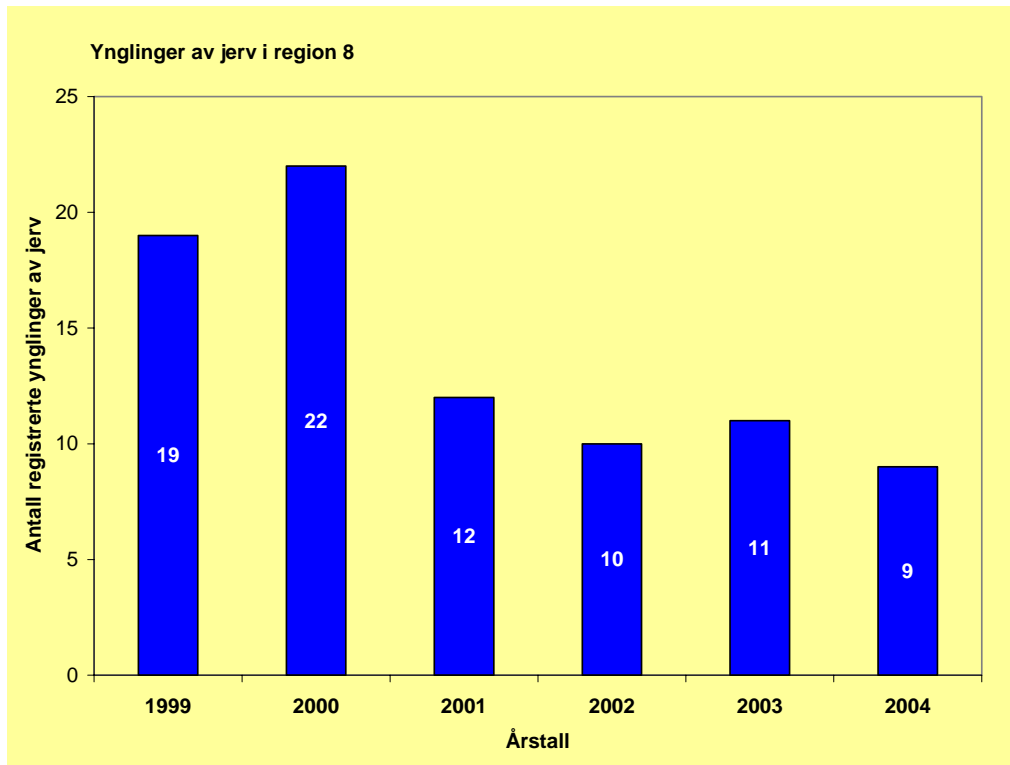
d) - Inkludert to dokumentert ynglelokaliteter hvor tispe og 2 valper er avlivet i begge lokalitetene.

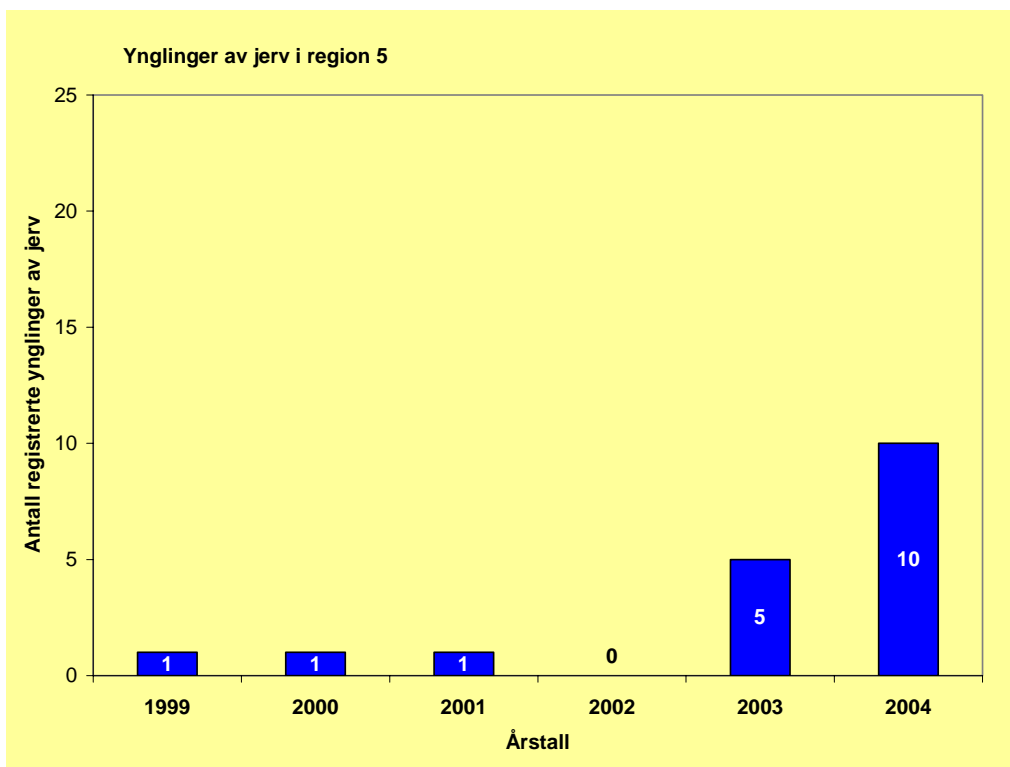
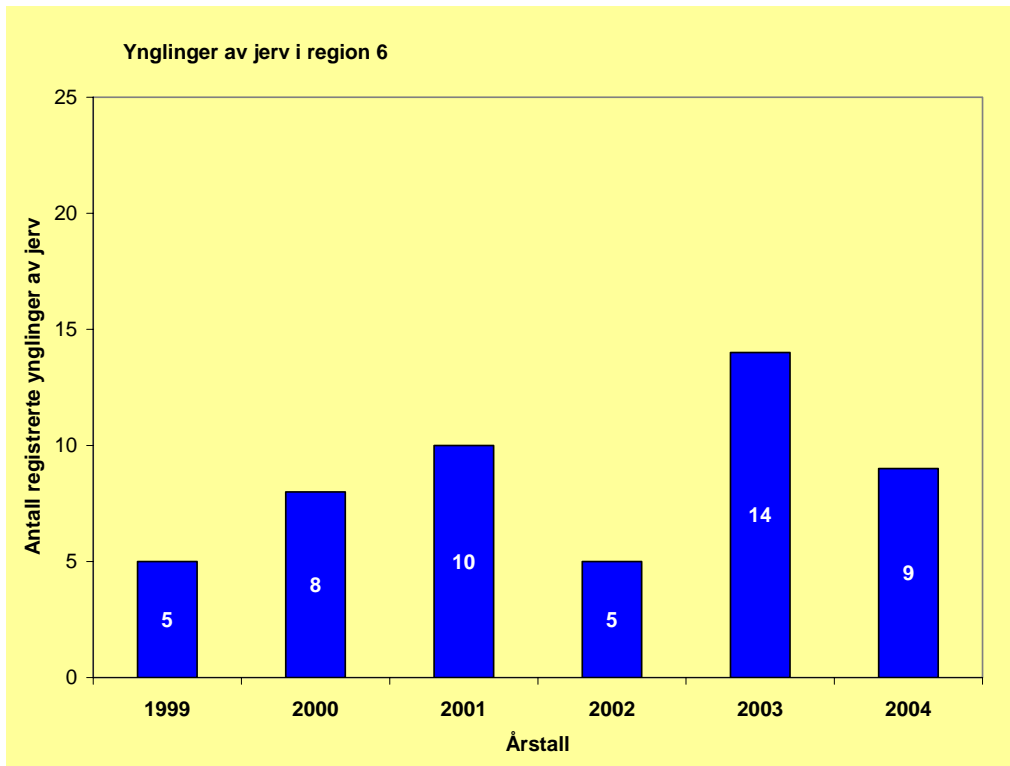
Figur 3. Kart som viser fordelingen av dokumenterte og antatte ynglinger av jerv i Norge i 2002-2004. I alt er det registrert yngling på 21 lokaliteter i Nord-Norge og 26 i Sør-Norge i 2004.

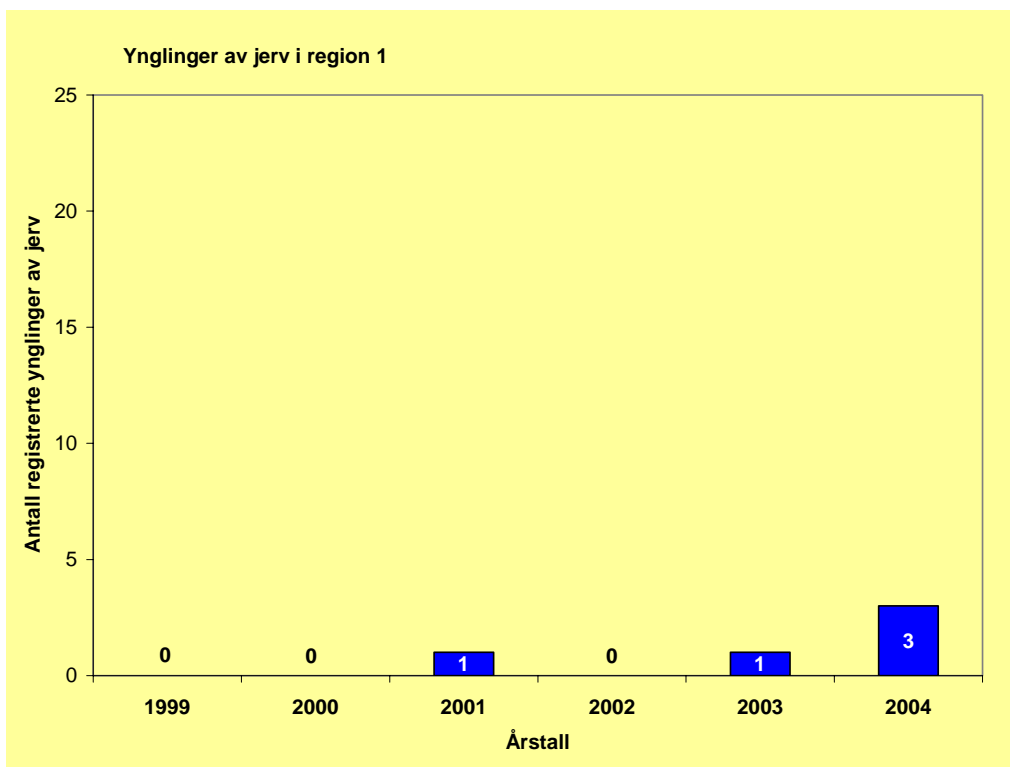
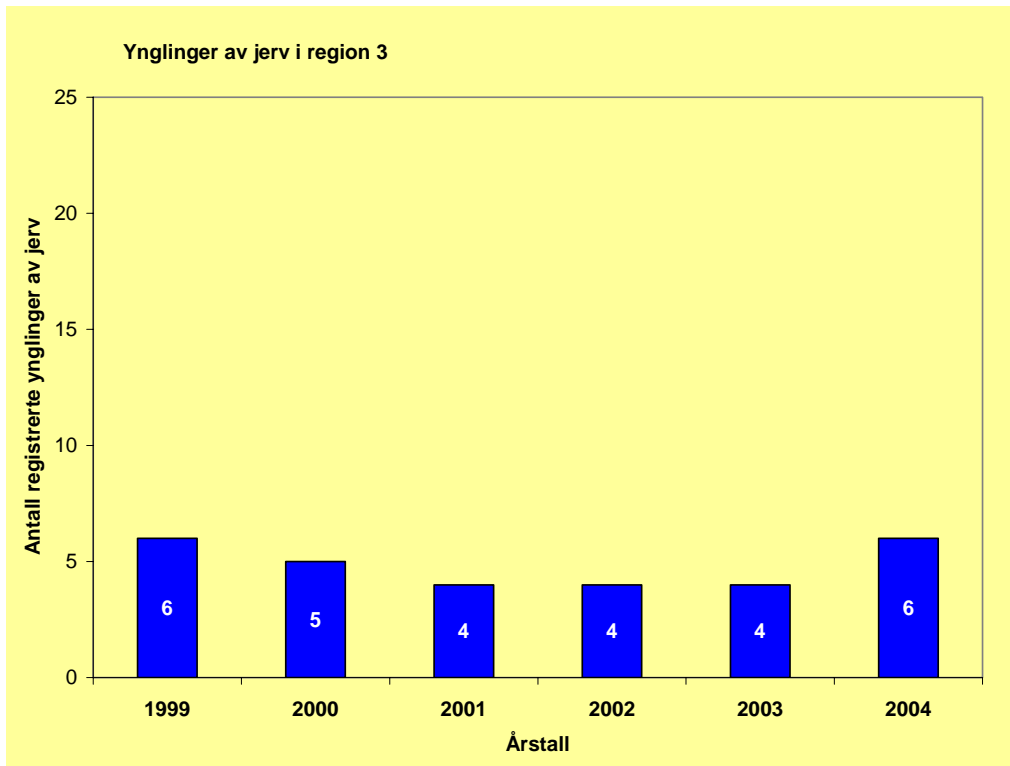

Tabell 4: Antall registrerte ynglinger i perioden 2002–2004 og et bestandsestimat av minimum antall voksne jerv i Norge basert på at tispene først yngler som 3 åringer og at ynglefrekvensen er 0.632. Region 1 –omfatter Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland og Vest-Agder, Region 2 –omfatter Aust-Agder, Telemark, Buskerud og Vestfold, Region 3 –omfatter Oppland, Region 4 –omfatter Østfold, Oslo og Akershus, Region 5 –omfatter Hedmark, Region 6 –omfatter Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag, Region 7 –omfatter Nordland, og Region 8 –omfatter Troms og Finnmark.

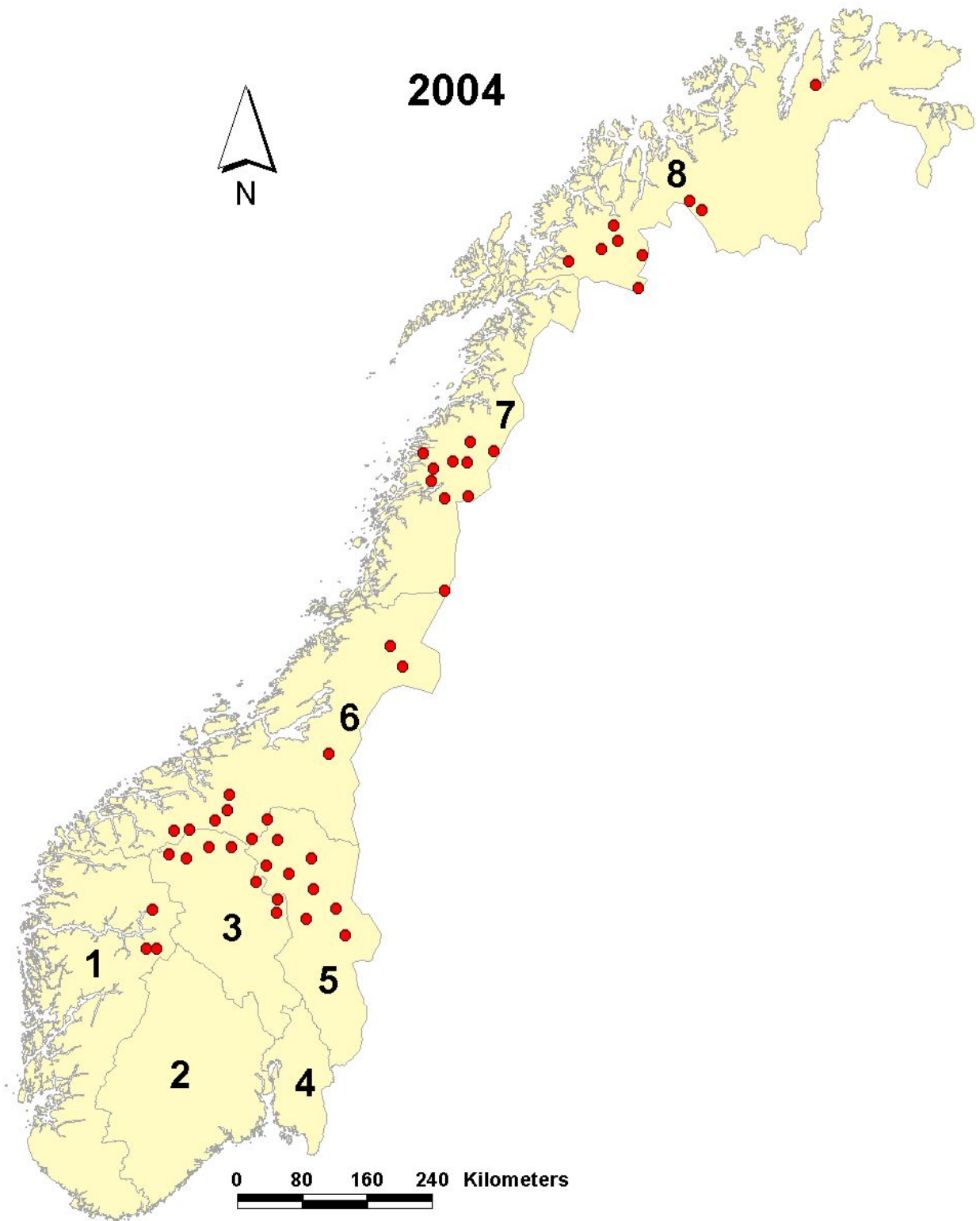
	Yngling 2002	Yngling 2003	Yngling 2004	Antall	SE	95% konfidens intervall		90% konfidens intervall		80% konfidens intervall	
Region 8	10	11	9	64.0	12.3	49.1	93.7	52.0	84.6	55.0	78.2
Region 7	11	12	10	70.4	12.7	53.6	96.9	56.3	90.9	59.8	84.4
Region 6	5	14	9	59.7	17.3	34.1	99.0	37.7	91.2	41.4	84.5
Region 5	0	5	10	32.0	16.3	0	67.6	9.2	62.2	11.2	54.8
Region 3	4	4	6	29.8	6.1	21.2	44.9	22.4	41.4	24.1	37.8
Region 1	0	1	3	8.5	4.9	0	18.7	1.8	17.1	2.2	15.1
Norge	30	47	47	264	33.4	215	343	223	329	232	312

Figur 4. Antall registrerte ynglinger av jerv i perioden 1999-2004 fordelt på rovviltregioner.

Figur 5. Forvaltningsregionene og geografisk fordeling av ynglingene av jerv i 2004

Utviklingen i antall ynglinger

I år ble det påvist 47 dokumenterte eller antatte ynglinger av jerv på landsbasis. Dette er det samme antallet som ble registrert i fjor og som var det høyeste antallet påvist siden den landsdekkende overvåkingen startet på 1990-tallet. For første gang er antall registrerte ynglinger i Sør-Norge (26 ynglinger) høyere enn samlet antall ynglinger i de fire nordligste fylkene (21 ynglinger) (**tabell 3, figur 3**). I år viser særlig Hedmark fylke (region 5) en tydelig økning i antallet ynglinger, mens de andre regionene i Sør-Norge har en svak økning i antall ynglinger (**figur 4**). I region 6 er det i år en liten reduksjon i antall registrerte ynglinger sammenlignet med fjoråret grunnet få registrerte ynglinger i Nord-Trøndelag i år. I region 7 (Nordland) ligger antall ynglinger innenfor variasjonen som er observert de senere årene. Nedgangen i antall ynglinger i Finnmark fortsetter og er nå på det laveste nivået siden registreringene begynte. Dette er årsaken til den store reduksjonen i region 8 når man sammenligner med antall ynglinger rundt 1999-2000 (**figur 4**).

Kommentarer til overvåkingsarbeidet

Generelt kan man si at registreringsforholdene på landsbasis under årets registreringsarbeid var dårlige fra april og utover. Tidlig snøsmelting gjorde at registreringsarbeidet på snøføre måtte avsluttes tidligere enn normalt i mange områder. Godt grunnlagsarbeid i mars i flere områder gav muligheten for flere etterkontroller på barmark som gav høy uttelling. Registreringsinnsatsen i Sør-Norge i år i form av besøk per lokalitet er lavere enn foregående år (gjennomsnittlig 5.0 besøk per lokalitet i 2004 vs. 5.7-6.2 i perioden 2001-2003). Foreforholdene utover våren er nok av betydning her. I Nord-Trøndelag, Nordland og Troms ligger registreringsinnsatsen i år på samme nivå som tidligere (gjennomsnittlig 3.8 besøk per lokalitet i 2004 vs. 3.9 i 2003, 3.3 i 2002 og 3.4 i 2001). I Finnmark ligger registreringsinnsatsen i år på et noe lavere nivå enn de tre foregående årene (gjennomsnittlig 1.7 besøk per lokalitet i 2004 vs. 1.9 i 2003, 2.3 i 2002 og 2.5 i 2001).

Statens Naturoppsyn (SNO) hadde også i år det overordnede ansvaret for registreringsarbeidet i hele landet. Når det gjelder innrapportering, utfylling av skjema og registrering i Rovbasen 2.5 ser vi også i år en klar forbedring sammenlignet med fjoråret på dette området. Fotodokumentasjon og utfyllende informasjon i forbindelse med registreringsarbeidet er nå vedlagt de aller fleste yngleregistreringsskjemaene. Dette er svært verdifullt som vurderingsgrunnlag på en del av lokalitetene.

Adresseliste:

Fylkesmannen i Finnmark
 Fylkesmannen i Troms
 Fylkesmannen i Nordland
 Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
 Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
 Fylkesmannen i Møre og Romsdal
 Fylkesmannen i Oppland
 Fylkesmannen i Hedmark
 Fylkesmannen i Østfold
 Fylkesmannen i Oslo og Akershus
 Fylkesmannen i Vestfold
 Fylkesmannen i Buskerud
 Fylkesmannen i Telemark
 Fylkesmannen i Aust-Agder
 Fylkesmannen i Vest-Agder
 Fylkesmannen i Rogaland
 Fylkesmannen i Hordaland
 Fylkesmannen i Sogn og Fjordane
 Miljøverndepartementet
 DN-viltseksjonen
 DN-SNO

Dette dokumentet er også tilgjengelig som .pdf dokument på internett: www.nidaros.nina.no